ЧИТАЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ" САМОКОВ БИБЛИОТЕКА

Год. I. САМОКОВ, 3 МАРТ 1923 ГОД. Бр. 1.

ИЗГРЕВ

ВЕСТНИК НА САМОКОВСКИТЕ ВЪЗДЪРЖАТЕЛНИ ДРУЖЕСТВА

РЕДАКТИРА КОМИТЕТ | ЕДИН БРОЙ 1 ЛЕВ. излиза периодически. обявления 80 ст. на дума | Отговорен РЕДАКТОР: В. А. РАДЕВ

Седемдесет кръчми ежедневно тровят организма и обират парите на бедните самоковски граждани.

Трябва ли още да ги търпим? – Не!

Какво да правим? – Да ги затворим!

Нашата задача.

В надвечерието на едно важно събитие сме. Скоро самоковските граждани ще бъдат повикани да кажат решителната си дума за благоденствието на тяхния малък град: *ще има референдум за затваряне на кръчмите.*

По този случай, трите неутрални въздържателни дружества в града: ученическото („Светло Бъдаще"), гражданското („Рилска заря") и това при американските гимназии решиха да издават свой вестник, в който да кажат своята дума, като сегашни и бъдещи граждани на Самоков по тоя тъй важен за бъдащето на града въпрос. Нашата задача не е да клеймим и да нападаме „тия" и „ония", ние нямаме за цел да правим от въпроса един партизански въпрос, но тъкмо противното — да му дадем едно истинско осветление, за да може да се съвне той с всичката важност, която има за обществото и града.

След дълги години на тъмно, мрачно царуване на седемдесет кръчми в броящия само няколко хиляди жители наш град, след една дълга и мрачна нощ — най-после една ярка пурпурно червена ивица показа зората и на самоковския хоризонт. Изгрев е — време, когато ние трябва да видим работите такива, каквито те в същност са, а не да съдим за тях по опиванията, на които ги бяхме подложили през тъмната нощ. Това е целта на „Изгрева" — той ще изнесе мнението на ония, които съвсем право гледат на въпроса, не през тясните рамки на некакви партийни и ред други съображения, но на очевидните контури на предмета. „Изгрев" ще се помъчи да посочи пътя, из който ние, самоковци, трябва да тръгнем, ако искаме щастие и благоденствие на нас си, на потомството си и на града си.

Това е едничката цял на „Изгрев". Далече от тъмните партизански страсти, които той — като „Изгрев" — е оставил далече във нощта — той ярко ще свети на истинското общество, което милее за своето добро. Тука, обаче, ние трябва предварително да се обясним: референдума, като нещо свързано с гласуване, е свързано и с политическите групировки – за жалост, свързано е защото можеше и да не бъде. На нас ни е известно мнението на разните партийни представители в общинския съвет по този въпрос и наш дълг е да се обясним по него с всички. В този случай, нас може да ни обвинят, че сме в услуга на това или онова партийно течение. Затова от тука, от първия още брой на нашия лист, ние каним всички да запомнят нашата висока декларация: *ние ще разглеждаме всички въпроси абсолютно безпристрастно, като ще подкрепим всички, които без някаква задна цел виждаме, че помагат на дялото ни и ще осъдим всички, от където и да са те, които по какъвто и да е начин го спъват.* Ние ще ратуваме за затваряне на кръчмите само като въздържатели, водими от великата идея за трезвеността, която единствена ще докара подобрение на днешното мъчно и ужасно положение.

Ние вярваме, че всички самоковски жители са вече достатъчно съзнателни относно работата, която им предстои. Това не е лека работа — касае се за унищожаването на един порок — и именно затова и нашата работа, като такава на въздържатели е още по трудна. Повечето измежду нас сме младежи — и в редакцията на „Изгрев" пак ние господствуваме, затова дълг ни е да предупредим: не очаквайте от нас нищо особено. Но ако вие искате действително едно здраво поколение, един истински град — купувайте и четете нашия вестник. Той ще ви научи за гибелната пакост, която съзнателно, сами сте кърмили през продължението на толкова много години, той ще ви посочи истинския път, що води към мир и свобода.

Прочее, напред! Изгрева дойде — да дочакаме и слънцето!

Вас.

Чети и разпространявай единственния вестник в града ни в. „Изгрев", който милее за трезвеността и въздържанието.

Вратата е отворена – да влезем!

С протоколно решение от 3/II т.г. Самоковския градски съвет е решил да се произведе между населението на града референдум за затваряне на кръчмите. Това събитие, като такова от голяма важност, не бива да мине тихо и незабелязано — самоковските граждани трябва да разберат голямото значение, което има за тях успеха на един такъв референдум.

Седемдесет кръчми — вертепи ще срещнем из неоправените и кални наши улици, в толкова места всяка вечер с десетки и стотици граждани тровят своя и тоя на обществото, всред което живеят организм, на толкова места по мрачните маси всяка вечер кръчмарите щастливо обират храната, насъщната храна на стотици семейства Това отвратна, това дълбоко покруси ония, които искат да живеят и един мощен зов — „Да ги затворим" — протръби из въздуха и се запечати в сърцата на всички, които разбират ясно положението. Ония които трябваше да го чуят — слава Богу — чуха го. И ето днес вратата е отворена: ще има референдум, ние, самоковските граждани, сами ще решим съдбата на вредните пиявици на нашата кръв, нам предстои сами да градим бъдащето си. Вратата през която можем да влезем в един истински рай, дето няма да има идиоти, луди, епилептици и пр, няма да има побоища и убийства, няма да има глад и мизерия — тая съдбоносна врата е отворена: ще

Йоханес

Из тъмните на живота.

Празник е.

Електриките светят по-ярко тази вечер, по улицата минават много хора, които весело бърборят.

На всякъде шум и веселба.

Празник е.

Група поклонници на Бахуса, насядали около маса, пълна с различни съдни вина, пируваха. Чашите постоянно звънтеха и гъсти вина се лееха безспир. Шеги и закачки се сипеха безброй.

— Аз искам вино и жени! Жени и вино! се провиква един.

— Еех! .. Това е поезия! Всичко друго е вятър, додаде друг.

— Вярно! Потде трети. Вярно! Да живее нашия най-голям поет Кирил Христов, ура а!!..

И започнаха да разправят всички нередници, разни пикантни историйки из живота на Кирила...

—Ами ти бе, Андре, какво си се умълчал, кажи нещо, та барим да ти чуем гласа, извика някой. Лицето, към което бяха отправени тия думи, бе един сух, въздържателен млад мъж, който през цялото време мълчаливо, но ожесточено изпразваше бутилка след бутилка

— Какво?.. процеди през зъби Андре.

— Кажи нещо! повтори другият.

— Добре! Отговори Андре и стана полюлявайки се на дясно, на ляво, взе чаша с буйно шумящо шампанско и с усилие, което роди едри капки пот на челото му, той се покачи на един стол.

Веселата компания затихна, очаквайки думите на оратора.

— Ааз ... господаа ..., започна Андре издигайки високо чашата шампанско с треперяща ръка, аз в името на Бахусаа ... нашия ... и струполи се на земята, като подкосен. Шума от падането на Андре бе заглушен от громкия смях на компанията ..

Той стана и накуцващ с несигурни крачки се върна на прежното си място.

— Вино и жени! Жени и вино искам аз изрева той с дрезгав глас, щом се намери на удобния стол. И започна пак да изсушва чаша след чаша и шише след шише ...

. . . . . .

И дълго в нощната тишина звучаха пияните отгласи на веселата компания.

Празник е.

* * *

Полунощ. Из прозореца на малка, схлупена къща в един от крайните квартали на Столицата, слаба светлина на газева лампа се бореше с мощната тъмнина.

В малка, бедна, но спретнато наредена стая до малко креватче, седеше млада измъчена жена, която бе навела морна глава над някаква работа.

От време на време тя хвърляше безпокойни, пълни с горестна мъка погледи върху личицето на момченце горящо в трескав огън.

— Татко ... Татко ... Целуни своя мъничък Митя! ... се изтръгна вик из засъхналата му устица.

— Мълчи, мое скъпо дете, мой недогледан Митя, мълчи! Татко ти не е тук. Пришепна загрижено майката, променявайки компреса на първенчето си.

А при спомена за своя мъж, сърцето й болезнено се сгърчи в остра болка и тя оброни тъжно глава на млади гърди .. Вихрен повей на тъжни мисли я увлече ...

И спомни си тя, когато Митя бе здрав, весел, тичаше из двора и как дойде тогава той, пиян и с помътени очи ... На другия ден Митя се разболе ... Цяла седмица вече той се бореше със смъртта.

А тя проле много сълзи.

И тогава тя се закле да отмъсти!

И спомни си още за първата среща с Андре, и дните след нея. Дни на щастие и тиха радост бяха.

А сега? .. Откакто Андре дойде пръв път пиян в къщи, животът им се измени. Всяка вечер той устройваше груби сцени, които развалиха съгла-

(Следва на 2 стр.)

влезем ли през нея?

Да. Чистосърдечно, с дясна ръка на сърцето ние трябва да се замислим сериозно върху отговора на този въпрос и твърдо трябва да го произнесем: Да! Да, защото ни омръзна вече да се срамуваме от многобройните пияници, които като скотове всяки ден се валят из калните улици, отиващи от кръчма в кръчма; да — защото на нас ни омръзна да прахосваме парите си за тая отрова тогава, когато жените и децата ни ходят одърпани, парцаливи и гладни; да — защото ние видяхме, че за един нов живот, който предстои, трябва едно ново общество, което да не оскотява свойте човешки добродетели чрез употребата на алкоола.

Това е нашата дума. Ние, организираните въздържатели в Самоков, ние, децата и братята на всички, които до сега съзнателно са узурпирали нашите права за добър и свят живот, ви казваме това. И вие — всички вие, от които зависи разрешението на този въпрос, влизането през тази отворена врата, трябва да чуете. Ние искаме живот, ние искаме мир и свобода — какво право имате вие да ни ги отнемате?

Затварянето на кръчмите значи живот за всички ни, значи хляб за едно внушително мнозинство от гражданите на Самоков, значи край на всички срамни работи, които ни карат да се червим и да губим понятие за нашето човешко достоинство. Всичко това ни кара сърдечно да благодарим на всички, които помогнаха да се отвори вратата — ето тя действително е отворена. На нас не остава сега нищо друго — самоковски граждани: ние трябва да влезем през нея. Да, да влезем!

Ил.

СЪЗНАНИЕ ЛИ?

От много места на нас, въздържателите, на които затварянето на кръчмите е едно „добре дошло“ за по-лесното достигане до крайната цел — абсолютно въздържание — ни се казва, че това затваряне е една безполезна работа, — че кръчмите после пак ще бъдат отворени и че е нужно само *съзнание* за преуспяване на идеята ни.

Съзнание ли? Ами я да питаме ние стотиците ония, с средно и висше образование: директори и началници на заведения, учители от всички училища — основни, прогимназиални та и средни — и пр. пр. които по цяли дни седят из кафенетатата и кръчмите и чак когато се стъмни, за да не се вижда позора им, си отиват — да питаме тия хора, дали те нямат съзнание за това, което вършат, или просто не могат да надвият на страста си, нямат воля да обуздаят порока си? Страхуваме се, че това е така — и затова ние admirираме референдума и ще работим за неговия успех: ония, които сами не могат да се ограничат ние, чрез липсата на отрова, ще ги ограничим. Това е въпроса.— А ние знаем, че най-важния двигател за успяването на нашата идея е *съзнанието* — и ние работим за него: еженеделните беседи и всекидневната работа между *малките* и младите показва това. Но дали тая наша работа не ще има по-голям успех, дали съзнание по-лесно няма да се насажда всред *здравите* умствено и телесно младежи, а не всред многобройните полунормални и идиоти младежи — плод на пияници родители? — Да, точно е тъй Затова, именно, ще затворим ние кръчмите: за да могат *несъзнателните*, които пият, да се ограничат до най-възможна степен, за да ни дадат едно здраво поколение, всред което много лесно ще може да се насажда съзнание, за да се победи напълно порока.

Анг.

ИСТИНА ЛИ Е?

В общинския съвет при разглеждане въпроса за бюджета, съветника Н. Коцев е казал (според издадения „Самоковски Об. Бюлетин“ бр. 1 от 9 II т. г. стр. 3) следното: „Вместо да съзнаете от де иде злото и да предприемете атака спремо порока, вие го поощорявате. *Защо не затворите кръчмите*, а облагате напитките с още данък, когато и пр... и давате помощи на дружество „Спартак“, вместо да подкрепите въздър. дружество.“

Всичко това е добре и прави чест на споменатия съветник, защото така достойно се е застъпил за въздържателната кауза. Ние не можем освен да му благодарим. Но какво става по нататък?

— Тъй или инак Общ. Съвет съзнава „от де иде злото“ и „пред приема атака спремо порока“: решава затварянето на кръчмите. Тука ние искаме да запитаме нашия защитник при разискване бюджета. Без да се спираме на въпроса какво поведение е взел той при решението на въпроса да има ли референдум, — ние питаме г-н Н. Коцев: Вярно ли е, че след приемането на референдума, той е свикал всички кръчмари, за да ги научи, как да запазят кръчмите си, и ако е верно това, как ще го обясни той? Ние не знаем вярно ли е това — твърдят го от много места — и не ни се ще да го поверваме: как ще обясним един такъв компромис със съвестта да се подържа *в сякъта* (тъй или инак) затварянето на кръчмите, и в същото време да се обяснява на кръчмарите как да ги запазят!

Какво ще каже по въпроса г-н Коцев?

Рад.

Едно сравнение.

В гр. Самоков има седемдесет и словом *седемдесет кръчми*. Освен това има седемдесет кръчмарски къщи, които са уредени с всички удобства и комфорти, каквито нещо намерите в никои други домове Срещу това — какво притежава града Самоков и неговите бедни жители? — Слушайте и чуйте добре, вие, самоковски граждани, които утре ще трябва да кажете своята дума за кръчмите и запомнете: В града Самоков, общината *няма свои собствени училища*; *няма нито едно културно заведение*, където човек да отпочине — къде е читалището, къде е библиотеката? Срещу *седемдесет* кръчми има само *една* болница (държавна), само *една* лечебница и само *две* аптеки. Срещу *седемдесет* кръчми, които продават отрова и прибират всекидневно парите на работника и срещу седемдесет комфортно наредени кръчмарски домове — в Самоков нещо срещнеме, особено по крайните квартали *нито една* не хубава, по сносна или здрава къща — да не говорим за нейната наредба. Мизерията се шири с голями крачки, парите отиват в кръчмата и хляб, дрехи, здраве — няма, болести в изобилие. Общината харчи със стотици хиляди за церове на бедните, които така безжалостно са нападнати от тия болести, и никой не се сеща да помогне на общината, за да не дава тя тия пари за церове и др. подобни, но да направи с тях улиците, чешмите — да направи да олекне на жителите.

Нима всичко това не се схваща, нима утре ние няма да се позамислим върху тия въпроси и няма еднаж за винаги да речем: „Долу тия вертепи“ и да си отдъхнем всред задоволство от пари, хигиена, удобства, хубави жилища, чисти улици, бистра водица?...

Самоковски гражданино, помисли!

Ев.

ХРОНИКА

— В Неделя, на 4 ч. сл. пл. в салона на Американската Мъжка Гимназия от името на въздържателната дружина при Ам. Гимназии, г-н Остранджр ще говори на тема: Град без кръчми.

— По случай предстоящия референдум е поканен да говори на публично събрание г-н Н. Алексиев — миналогодиш. преподавател в Ам. Гимназия и сега главен секретар на Мл. Хр. Д-ва в Бългрия.

— С особена радост се научаваме, че под диригенството на стария и неуморим капелмайстор бай Ангел, всички музикални сили в града са образували голям симфонически оркестър, който скоро ще даде своите концерти. Ето едно дело, което заслужава похвала и насърчение.

сието по между им. Животът им бе омръзнал един за друг. И от тогава тя се отдаде всецело на Митя.

Силно блъскане на външните врата я накара да прекъсне печалните си мисли. Стана, взе свещ и отвори вратата на мъж, който тананикаше някаква улична песен. Очите му устремени неопределено напред гореха в болен бляскъ. Въртеше с колеблива стъпки.

— Ха, Лора, ти си будна. Изхрипя мъжа, щом зърна младата жена.

— Искаш ли да танцуваме?... Помниш ли, Лора, нашия свадбен бал? Колко хубаво беше! Хайде, ела, сега е така весело Празник е... фъфлеше Андре.

— По-тихо, за Бога, Андре!.. просъска Лора, като го фиксираше с поглед пълен със презрение. Но Андре не разбираше нищо.

В главата му се рееше смътно спомена за безумно прекараната вечер.

— Андре, в името на нашето единствено дете, иди си легни! Молеше Лора с глас задавен от сълзи, готови всяки момент да рухнат.

Андре я изгледа с тъп, безмислен поглед, па рече:

— Лора, днес е празник, защо не пееш? Пей Лора! Жени и вино! Вино и жени искам аз...

— Мамо... Мамо..! Долетя задавен вик. Лора се спусна настръхнала в стаята.

— Мамо!... Едва чуто изхлипа Митя и затихна.

Майката стоеше няма и изумена, сякаш изваяние от скърб. Но то бе само за момент.

През следния миг смъртната бледност на лицето ѝ бе заменено с внезапна червенина и безумна светлина блясна в очите ѝ.

— Митя!... Извика тя и се хвърли върху трупът на мъртвата си рожба.

— Скъпо мое дете, погледни, погледни ме само веднаж, миличкии, назовим Митя!... Ридаеше Лора и сълзи задавяха душата ѝ,

Но напразно...

Митя лежеше нем, простре сухите си ръчички напред, сякаш зовеше някого...

Лора разбра.

Митя бе умрял.

Странен трепет се плъзна по тялото на Лора. Тя не плачеше. За миг скръбта изчезна от сърцето ѝ и някакво хладно примирение я обзе. Изведнъж в разискрения ѝ взор се разгоре безумен огън. С мъка отиде до масата на Андре и измъкна револвера Той бе пълен. Тогава с мерен ход тя се отправи на въз при Андре. Въртеше като самнабул. Щом я видя, Андре се усмихна и за почна да ѝ говори:

— Празник е Лора, пей... но той не смогна да довърши. Лора дигна ръка и гръмна...

— Лора... изрева Андре и падна мъртав. Кръвта му обагри пода.

Лора стоеше вцепенена от ужас. След миг конвулсивни тръпки я разтърсиха. Тя, като че се опомни.

— Андре!... Простена тя с глух глас и падна върху кървавото му тяло, обсипвайки лицето му с страстни целувки...

Тя все по-страстно и по-силно, целуваше и приглъщаше студеният труп, сякаш искаше да го съживи...

Ала най-сетне тя спре, погледна в в безумна почуда трупа, който не отвръщаше на безбройните ѝ ласки, а сетне на окървавените си ръце и бясно кикотене проехте в малкия дом.

Лора беше полудела!

ДОВЕЧЕРА, на 8 ч. Самоковския Любителски Театър дава в семенарията пиесата „ЛОВ НА МЪЖЕ“ от Иосиф Щолба. Режисира г. Филипов — учител по литература.

Печатница Китов и Тулев — Самоков